

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Лейла Огуз Крайджикова, дм

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „**доцент**” на Медицински университет - гр.Плевен по научната специалност *Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка* (вкл. методика на лечебната физкултура) в професионалното направление 7.4. *Обществено здраве*

Конкурсът за "доцент" в сектор „Физикална медицина, рехабилитация и ерготерапия" на катедра „Физикална медицина, рехабилитация, ерготерапия и спорт” към факултет „Обществено здраве” на МУ-гр.Плевен е обявен в Държавен вестник бр. 85/06.11.2012 г. В него единствен кандидат е гл. ас. Нина Иванова Борисова, доктор. Представената документация по конкурса е описана коректно и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности.

Нина Иванова Борисова завършва:

✓ Висш медицински институт – гр. Плевен през 1976 година (специалност "Рехабилитатор");

✓ Институт за учители по клинична практика – гр. Сливен през 1989 г. (квалификация за учителска правоспособност „Учител по учебна и практическа практика – рехабилитатор“);

✓ НСА "Васил Левски" през 1995 год. (специалност "Кинезитерапия", ОКС "Магистър").

В периода 1981–1986 г. г-жа Борисова работи като рехабилитатор последователно в Окръжна болница и Втора поликлиника на гр. Плевен. От 1986 до 2005 г. е старши преподавател в Медицински колеж към МУ-гр. Плевен, а от 2005 г. до настоящия момент - преподавател в МУ - гр.Плевен, катедра "Физиотерапия, медицинска рехабилитация, ерготерапия и спорт". През 2011 г. придобива ОНС „Доктор“ към Русенски университет „Ангел Кънчев“.

Общата **научна продукция** на гл. ас. Борисова възлиза на 52 научни и научно-приложни труда, включващи:

✓ 5 свързани с докторската дисертация научни статии, от които 3 самостоятелни (рецензирани);

✓ монография;

✓ съавторство в 2 учебни помагала: Ерготерапия под ред. на проф. Ив.Топузов (5 материала с общ обем 51 стр.) и Въведение в

кинезитерапията под ред. на проф. Н. Попов (3 материала с общ обем 64 стр.)

✓ 38 научни публикации, от които 2 на английски език (10 статии в национални списания и 28 доклада в трудове на научни конгреси и конференции). В 4 от тях тя е единствен автор (10,6%), в 18 – водещ автор (47,3%) и в 16 – втори и следващ съавтор (42,1%).

Гл.ас. Н.Борисова има 14 отпечатани доклада от 6 участия в научни форуми и 7 участия със 17 доклада и публикувани резюмета (от които едно в чужбина с 2 доклада и 1 конгрес в България с международно участие с 3 доклада). В научни сесии на МУ-гр.Плевен има 4 участия с 8 доклада, без отпечатани резюмета, за които са представени сертификати. Общо кандидатката има участия в 17 научни форума. Оценявам високо участието на гл.ас. Борисова в 6 студентски научни сесии, което показва добрата ѝ колаборация с обучаваните и подобрява качеството на учебния процес.

Научната продукция на гл. ас. Борисова е написана професионално и подпомага теоретичното и практическото обучение на студентите по кинезитерапия, медицинска рехабилитация и ерготерапия. Това е основание да бъде **цитирана** 24 пъти в статии и доклади, публикувани в списания и сборници от научни прояви в България. Анализът на научните ѝ трудове показва, че тя е главно в нейната предметна област, а именно кинезитерапия и ерготерапия при мускуло-скелетни лезии. Този опит е обобщен в самостоятелна монография ("Кинезитерапия и ерготерапия след травми на горния крайник" - 172 стр.), която безспорно има най-голям принос и научно-методическа тежест. Убедено мога да кажа, че този труд има както научна и педагогическа, така и несъмнена приложна стойност, която се основава на големия практически опит на Нина Борисова от нейната лична работа с пациенти. Той е резултат на нейния дълъг професионален път на лечебна, преподавателска и научна дейност. Оценявам високо този труд и поради факта, че разглежда двигателните упражнения не само като средство за лечение и профилактика на усложненията след травматични увреждания на горния крайник, но и за реадaptация към ежедневните активности и нови трудови дейности.

Учебните помагала представят общи проблеми на кинезитерапията и ерготерапията, характеристика на лечебните упражнения, възстановяване на локомоцията, ерготерапия при дегенеративни ставни заболявания и след травматични състояния на горните крайници. Материалите са написани на достъпен език, имат ясно изложение, педагогически са издържани и въпреки че са предназначени за студенти по медицинска рехабилитация и ерготерапия, те успешно могат да се ползват от всички специалисти, работещи в областта на физиотерапията.

Систематизирането на научните статии и доклади на гл. ас. Борисова условно може да бъде извършено в следните основни направления:

✓ философия на ерготерапията, разработване и апробиране на

- комплексни ерготерапевтични и кинезитерапевтични програми при травми на горните крайници;
- ✓ кинезитерапия и ерготерапия при мускулноскелетни дисфункции на долните крайници;
 - ✓ рехабилитационни методики при деформации, дегенеративни заболявания и блокажи на гръбначния стълб;
 - ✓ средства за подобряване на физическата дееспособност и за регулиране на телесното тегло при деца и подрастващи;
 - ✓ приложение на кинезитерапията и ерготерапията при сърдечносъдови и неврологични заболявания, бременни жени и хора в напреднала възраст.

В *първата група* публикации са представени теоретичните основи на ерготерапията, разновидностите и физиологичното ѝ въздействие върху организма. Тази информация е включена главно в учебниците (I.2.6; I.2.7; I.2.9; I.2.10; I.2.11; I.2.16; I.2.19; I.2.34; I.2.48; I.2.51; I.2.52) и обогатява теорията и практиката на стандартните подходи. Резултатите от собствени научни изследвания обективизират информацията за ефекта от приложението на съответните кинезитерапевтични и ерготерапевтични техники, методики и програми.

Във *втората група* трудове най-пълно се отразява професионалното развитие на гл. ас. Борисова, която прилага и оптимизира методиките при мускулноскелетни дисфункции в областта на долните крайници съобразно съвременните тенденции в развитието на теорията и практиката на кинезитерапията и ерготерапията (11 публикации). Те третират както въздействието на ерготерапията върху опорно-двигателния апарат, така и съчетаното синергично въздействие на други двигателни средства (I.2.15; I.2.24; I.2.28; I.2.37; I.2.39; I.2.40; I.2.41; I.2.42; I.2.44; I.2.45).

Немалко място в научната продукция на гл. ас. Н. Борисова заемат кинезитерапевтичните методики, приложени при проблеми в областта на гръбначния стълб (I.2.8; I.2.31; I.2.36; I.2.49; I.2.50), включително деформации във фронталната равнина (*трета група*).

Част от публикациите (*четвърта група*) третират физическата дееспособност, развитието на моториката на децата и подрастващите, както и средствата на кинезитерапията за редуциране на телесното тегло и редукция на телесната маса (I.2.18; I.2.21; I.2.26; I.2.29; I.2.30; I.2.35).

Десетте публикации от *пета група* са посветени на средствата на ерготерапията и кинезитерапията при различни заболявания и състояния (I.2.17; I.2.22; I.2.25; I.2.33; I.2.46; I.2.47 и др.), включително при бременност и хора в напреднала възраст.

Основните **научни приноси** (теоретични и практико-приложни) в представената за рецензиране продукция на гл. ас. Борисова обобщено могат да бъдат формулирани в следните направления:

- ✓ задълбочено анализира и систематизира собствен клиничен опит за функционално изследване, кинезитерапевтично третиране и

профилактика на мускулоскелетни дисфункции в областта на гръбначния стълб, горните и долните крайници;

- ✓ проучва, допълва и прилага с успех мекотъканни и ставни мануални методи за мобилизация на гръбначния стълб и някои периферни стави;
- ✓ научно-практически принос представлява създаването на рехабилитационни програми въз основа на патокинезиологичните проблеми след мекотъканни лезии в областта на глезенно-ходилния комплекс;
- ✓ разработва и апробира за първи път в България широк набор от ерготерапевтични средства за реадаптация към ежедневните дейности, преодоляване на временната и трайната нетрудоспособност след травми на крайниците, дегенеративни заболявания, ампутации и вродени аномалии;
- ✓ проучва физическото развитие, моториката и честотата на наднорменото тегло при деца и подрастващи;
- ✓ разработва програми за двигателна активност при неврологични и някои социално значими заболявания (сърдечносъдови и наднормено тегло);
- ✓ оценка на ерготерапевтичния потенциал при хора в напреднала възраст, съобразно особеностите, промените и специфичните им нужди;
- ✓ цялостната публикационна дейност на кандидатката обогатява кинезитерапията и ерготерапията в теоретичен и практически аспект.

Гл. ас. Борисова съчетава отлично научната с *учебната си работа*. От представената информация за 2011/2012 уч. година е видно, че тя има общо 447,6 академични часа за зимния и 464 часа лекции и практика за летния семестър. Обучава студенти от I, II, III и IV курс за придобиване на ОКС „Бакалавър“ по дисциплините „Кинезитерапия“, „Ерготерапия при ортопедични и травматологични заболявания“, „Новости в медицинската рехабилитация и ерготерапия при травми и заболявания на долния крайник“, УКП и Държавен преддипломен стаж. През този семестър е курсов ръководител на студенти от I и II курс и участва в провеждането на Практически държавен изпит.

Гл. ас. Борисова е реализирала успешно научния си потенциал чрез създаване на два учебни плана и 6 програми в ОКС „Бакалавър“ на специалността „Медицинска рехабилитация и ерготерапия“ - редовно и задочно обучение (след професионален бакалавър „Рехабилитатор“). Те са тематично и методично издържани, осигурявайки високо ниво знания на студентите. Тя разработва също дневници за летни стажове, за преддипломен стаж, тестове за осъществяване на текущ контрол по кинезитерапия, лечебен масаж, физиотерапия, кинезиология, мануално мускулно тестване, УКП и други.

Научноизследователската ѝ работа със студентите включва ръководство на 52 реферата, защитени с отлична оценка; 8 доклада и

няколко рецензии за участие в студентски научни сесии.

Особено отговорно и ползотворно е участието на кандидатката в *научноизследователски проект* на НСА „Васил Левски“ на тема „Оптимизация на съчетаването на съвременни мануални техники при третирането на мускулоскелетни дисфункции“ (Рег. номер: 237 от 30. 05. 2011 г.). Резултатите, представени на кръгла маса, касаят разработването и прилагането на система от мануални методи при различни мускулоскелетни дисфункции.

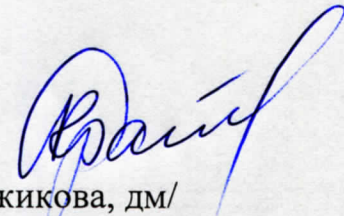
Гл. ас. Борисова осъществява *непрекъснато продължаващо обучение* чрез участието си в 14 курса и семинари за квалификация, от които 3 с чуждестранни лектори. Владее писмено и говоримо руски език и има добра компютърна грамотност. Членува в Съюза на учените в България – Русе. През 2010 г. е удостоена с почетен знак от Ръководството на МУ-гр.Плевен по случай 5-годишнината от създаването на факултет „Обществено здраве“, а през 2012 г. - с Плакет по повод честване на 38-та годишнина от основаването на университета.

Заклучение

Гл. ас. Борисова е доказал се преподавател, с много добра теоретична и практическа подготовка. Тя е опитен лектор и висококвалифициран преподавател, който притежава трудолюбие, задълбоченост и отговорност, с което ефективно допринася за подобряване на учебния процес в МУ-гр. Плевен. Уважавана от своите колеги и студенти, гл. ас. Борисова е активен участник в професионалната организация на физиотерапевтите, научния и обществен живот на университета.

Въз основа на цялостния анализ на научната, преподавателската и организационно-методичната дейност, на професионалните и личностни качества на кандидатката и на собствените ми впечатления, с убеденост предлагам на уважаемите членове на научното жури към катедра „Физикална медицина, рехабилитация, ерготерапия и спорт“ да гласуват положително и да присъдят на **гл. ас. Нина Борисова** академичната длъжност „**доцент**“ в професионално направление 7.4. Обществено здраве, за нуждите на сектор „Физикална медицина, рехабилитация и ерготерапия“ на катедра „Физикална медицина, рехабилитация, ерготерапия и спорт“ към факултет „Обществено здраве“ на **МУ- гр.Плевен.**

10.03.2013 г.

Рецензент:
/проф. Лейла Крайджикова, дм/